

gentes res gestas litteris mandant. Diodor. Siculus Biblioth. 610. l.

Cicero de Orat.

Vopiscus in vita Taciti.

Macrob. 3. Satur.

Fides huius historia ab auctore commendatur.

Propriis filiis ne pepercit, ut hist. servaret veritatem.

Flavius Vopiscus in Aureliano.

librorum monumentis Sacerdotes à priscis illis temporibus scripta posteris reliquerunt, cuiuslibet Regis magnitudinem, naturam, mores, ætatem, gesta scriptis mandantes. Et iterum libro 2. Prætermisiss, inquit, quæ Herodotus, & alij voluptatis gratia fingentes tradunt, Sacerdotum à nobis diligenter scrutatos libros sequemur. Romanos idem fecisse Tullius auctor est de orat. Nam Pontifex Maximus, inquit, res omnes singulorum annorum mandabat literis, efferebátque in album, & proponebat tabulam domi, potestas vt esset populo cognoscendi. Flavius Vopiscus initio vitæ Taciti Imper. docet, nouello adhuc Romanæ Urbis Imperio, scribendæ historiæ potestatem penes Pontifices fuisse. Macrobius libro 3. Saturnal. eius consuetudinis originem inde vsque à Phrygibus reperit, dum explicat illud Virgilij Æneid. 2.

Et vacet annales nostrorum audire laborum.

Pontificibus enim, inquit, permissa est potestas memoriæ rerum gestarum in tabulas conferendi, & hos annales appellant, & quidem maximos, quasi à Pontificibus maximis factos. Inde ergo Virgilius Æneam Pontificem ostendit, cum ex eiusdem persona Troiæ laborum annales referre statuit. Ergo etiam is mos apud gentes obtinuit: præcipuè tamen apud Hebræos, quorum semper summa cura fuit, rerum gestarum memoriæ integra fide posteritati tradere.

Nunc de fide historiæ, atque autoritate, quam habere debet, superfluum videtur attere. Neque enim auctor publica fide duntaxat, quam Metasthenes Persa libro de iudicio temporum à Chronographis exigit, verum etiam diuina nititur. Erat etiam Sacerdos quod idem requirit, si Sacerdotis nomen, pro quolibet Leuiticæ tribus homine, paulò licentius vsurpemus. Nec aliena scripsit, aut externarum gentium, sed domestica, & quorum pars magna fuit, quod in primis Myrsilo Lesbio placet: nec auditu percepta, aut probabili coniectura disposita temerè asseruit: sed à seipso gesta, aut certè oculis subiecta, quæ ignorare non potuit. Poruit verò etiam Philoni Biblico, & Metastheni satisfuisse, qui nihil admittunt, nisi quòd in ratione temporum, cum annalibus Monarchiarum, ac præcipuè Beroso consentit: nam & ordo rerum, & series temporum, quæ hoc libro digeruntur, si conferantur, optimè cum Assyriorum Chronologia conueniunt. Scripsit autem & Princeps, ne per vim, aut metum aliquid dissimulasse putetur: aut vilis adulator in gratiam cuiusquam, cuius ipse fauorem ambiret, mentiri voluisse. Sed neque postremò quisquam obicere potest, dum suæ famæ consulit, non nihil veritati detraxisse: nam quis eum putet, qui ne filiis quidem pepercit, sibi indulgere potuisset? Siquidem eorum quos iudices præfecerat, idem ipse de decora, & rapinas, & corruptelam, ac demum etiam abdicationem proprio stylo notauit. Denique diuino afflatus numine historiam scripsit, nec istic pro more villam in partem fides humana vacillat, sed diuina autoritate firmatur. De profanis quidem dudum Flavius Vopiscus asseruit, neminem scriptorum, quantum ad historiam

A pertinet non aliquid esse mentitum: quin etiam prodidit in quo Liuius, in quo Sallustius, in quo Cornelius Tacitus, in quo denique Trogus manifestis testibus conuincerentur. Sed in Samuëlem nulla cadit talis suspicio. non enim humano consilio & ingenio fretus, se ad scribendum appulit, sed dicente Spiritu sancto; cuius in hoc opere numen & instinctum semper Ecclesia suo iudicio comprobauit. Ad extremum, notauit Sixtus Scenensis bibliothecæ sanctæ libro primo, librum hunc primum Regum habere versus septingentos nonaginta septem, secundum autem versus sexcentos septuaginta nouem, vtrûmque verò completi historiam annorum ferme centum viginti.

Aliud Proæmium Petri Vermilij.

Docti expositores tam Græci, quam Arabes, cum librum aliquem auspicantur, explicare prius consueuerunt aliqua, paucisque præfari, ex quibus totius libri summa facilius & melius intelligatur, quàm ad ipsam commentationem quam instituunt, exequendum accedunt. Et Aueroës quidem, necnon ante illum Themistius multa sibi capita proposuerunt, de quibus in expositionis proæmio luculenter dicerent. Ego verò quinque mihi excutienda sumam, quibus rectè cognitis, non ambigo, vniuersum hoc negotium maiori cum fructu posse tractari. Primum itaque dicam de scopo seu fine horum librorum. postea de illorum multiplici vsu, atque commoditate: tum de via, ratione ac forma dicendi, præterea de ordine rerum gestarum. postremò de inscriptione ac nomine librorum.

Quinque consideranda in his expositionis.

Et quod ad finem seu consilium, quòd Spiritus sanctus in his libris sequutus est, attinet, multa dicenda se offerunt. Primum enim diuinitus prouisum est, vt hinc mutationem reipub. vicissitudinem varietatēque administrationis populi Dei cognoscamus. Etenim ante hoc tempus respublica Iudæorum ab optimatibus regebatur. Nam Iethro cum animaduerneret, Mosen in deserto solum omnia populi negotia gubernare, ne immenso labori succumberet, illi fuit auctor, cuius etiam Deus consilium probauit, vt sibi deligeret septuaginta viros sapientes, Dei timentes, fortè animo præditos, & alienos ab auaritia, quibus curam & administrationem reipub. committeret. Quod si magnæ deliberationis & grauis controuersæ quippiam incideret, id totum ad ipsum referretur, de quo ipse consulto Deo statueret. Nec dubium est, quin optimus hic status reipub. fuerit, quando quidem in deligendis magistratibus non census aut nobilitatis, sed tantum virtutis ratio habebatur. Neque omnia ista permittebantur arbitrio magistratus, vt populus ab omni deliberatione profusus excluderetur. quoties enim de re aliqua magni momenti, quæque ad omnes pertineret, agendum esset, ipse quoque populus aduocabatur. Vnde nec reges creati, nec bellum indici, aut geri licuit, iniussu populi. & in lib. Iud. legimus, cum in tribum

Finis seu scopus horum librorum.

Ab optimatibus prius reipub. administrata est.